

Fájó hiányok a magyar költségvetésben energetikai-éghajlatvédelmi szemmel

A Magyar Természetvédők Szövetsége véleménye a 6000 milliárd forintos Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv (HET) energia komponenséről (Az ápr. 14-i részletes verzióról)

Most dől el, hogyan költjük el a koronavírus okozta gazdasági válság kezelésére az Uniótól érkező 5800 milliárd forintot. Az energiával kapcsolatos komponens ennek kb. 10%-áról, br. 493 milliárd Ft-ról szól, a közlekedés reformja majd háromszor, az egyetemek megújítása kerete kétszer akkora. Az energia részben sajnos súlyos hiányok vannak:

- Ahogy az elmúlt évtizedekben, most sem kapnak segítséget a magyar háztartások, hogy támogatott beruházásokkal csökkenthessék energiafogyasztásukat. Az energiahatékonyság, a **hazai lakóépületek energetikai felújítása és támogatása** teljesen hiányzik a tervből.
- A helyi gazdaság erősítésére, az energiaszegénység csökkentésére és klímavédelmi célok teljesítésére egyaránt alkalmas (megújuló) **energiaközösségek támogatásának** körét is jelentősen bővíteni kell. Ezzel szemben a **hálózatra termelő nagy naperóművek túltámogatása** elkerülendő.
- Az **elektromos fűtés támogatása elhibázott**, ezzel lyukas zsákba öntenék a pénzt: energiapazarló, szigeteletlen házakat fűtenének nem hatékony módon. Ezt nem szabad támogatni, pláne nem 100%-os támogatással.

“Az energiafogyasztás csökkentése a legtisztább és leghatékonyabb módja a klímacélok (klímasemlegesség) teljesítésének. Amennyi energiát megspórolunk, annnyival kevesebbet kell csak megtermelni, és azt is megújuló energiaforrásokra fokozatosan átállva. Nem érthető, hogy a lakossági energiatakarékosság és támogatása miért maradt ki újra a költségvetési tervekben, miközben a pazarló elektromos fűtésre átállásra sok uniós pénzt áldoznának. A közösségi energia pedig olyan új, Európában már elterjedt rugalmas megújuló energia termelési-fogyasztási módszer, amellyel a lakosok, társasházak, önkormányzatok közösségei irányítani tudják energiaellátásukat és jobban be tudnak kapcsolódni a gazdaság klímasemlegessé alakításába, ezért átfogóbb támogatása szükséges” – mondta Botár Alexa, a Magyar Természetvédők Szövetsége éghajlat és energia programvezetője.

Mi kellene?

1. Az energia komponensben kitűzött “zöld átállás”, a társadalom válságálló-képességének javítása, a hazai klímacélok elérése a szén-dioxid kibocsátások 36 százalékáért felelős **lakásállomány energetikai felújítása nélkül elképzelhetetlen. 30-40%-os vissza nem térítendő** és visszatérítendő támogatások kombinálásával, széles körben elérhető egyablakos tanácsadó szolgálat felállításával el kell érni, hogy évente több mint 100 ezer lakás mélyfelújítása megtörténjen. A 30-40%-os vissza nem térítendő támogatás 5 év alatt 1170-1220 milliárd Ft többletberuházást igényel, de ebből 350-490 Mrd Ft (+admin.) maga az állam kiadása a támogatásra. Ennek következtében fellépő 7,5 PJ/év megtakarítás, 470-500 milliárd Ft állami bevétel - azaz 6-122 milliárd Ft-tal többet kap vissza az

állam, mint amennyi támogatást nyújt - és 140-145 ezer munkahelyet is hozna.¹ A Magyar Energiahatékonysági Intézet (MEHI) kutatási eredményeit támogatva a MTVSZ a költségvetésben 350-490 Mrd Ft támogatási keretet javasol.

2. El kell ismerni, hogy a megújulóenergia-közösségek hozzájárulnak az energiatermelés, -elosztás és -fogyasztás rendszerének átalakításához, segítik a megújuló energiákra való átállást és lakossági hozzáférést, miközben erősítik a helyi gazdaságot és helyi tőkét vonnak be. Ezért pénzügyi támogatással, szabályozással egyaránt segíteni kell az alulról szerveződő megújulóenergia-közösségek alakítását és működtetését. MTVSZ javaslat: 50 mrd Ft támogatás az alulról szerveződő megújulóenergia-közösségeknek. Ezt az összeget pl. a hálózatra termelő, túltámogatott nagy naperóművektől (4. Beruházás, össz. 109 milliárd Ft) lehetne átcsoportosítani.

3. Mindezek forrásához hozzájárulhat például a lakossági elektromos fűtésre váltás támogatását szolgáló összegek átcsoportosítása. Az elektromos fűtés nem hatékony, a jelenlegi helyzetben történő erőltetése (ráadásul 100% támogatással) esetén előreláthatólag nem is csökkenne ennek következtében az üvegházgázkibocsátás. Az energia komponens felét, 250 milliárd Ft-ot szánunk lakossági napelemes rendszerek támogatására és fűtési rendszerek elektrifikálására napelemes rendszerek kombinálásával. Nem írják le, hogy elektromos fűtésre ebből hány milliárd Ft jutna, de várhatóan jelentős része (indikátor: 75 MW-nyi elektromos fűtés), azt az összeget át kell csoportosítani.

Melléklet - részletesebb kifejtés, indoklás:

A többi uniós tagállamhoz hasonlóan a magyar kormány 2021. április végéig helyreállítási tervet készít (Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv, HET) és nyújt be az Európai Bizottságnak. E terv alapvetően költségvetési terv ahhoz, hogy hogyan tervezi a járvány kapcsán helyreállítani a magyar társadalmat és gazdaságot, az Európai Uniótól kapott kb. 5800 Mrd Ft-os helyreállítási pénzeket (vissza nem térítendő támogatást és hitelt) felhasználni.

A Magyar Természetvédők Szövetsége véleménye a folyamatról: A decemberi és márciusi véleményezhető anyagokban nem, csak az április 14-én megjelent részletes tervben közölték, hogy a kilenc komponensre, köztük az energiára és az azon belüli intézkedésekre mennyi forrást szánunk. Az EU-s helyreállítási módszertan alapján vizsgálandó "ne okozz jelentős kárt" elv szerinti elemzés is csak e 432 oldalas részletes tervben jelent meg először, környezeti hatásvizsgálatra viszont itt sem utalnak.

Tartalom kapcsán 3 fő észrevételt tett a MTVSZ.

1. A hazai lakóépületek energetikai felújítása támogatása fájóan hiányzik
2. Az energiaközösségek támogatását említi, de bővíteni kellene. Ezzel szemben a hálózatra termelő nagy naperóművek túltámogatása elkerülendő (4. Beruházás).
3. Erőltetett elektrifikáció - a háztartási elektromos fűtésre fordítani nem hatékony

---

1

https://mtvsz.blog.hu/2021/01/29/mi_osztonozne_a_lakossagi_energiahatekonysagi_felujitasokat_a_mehi_la_kossagi_felmeresenek_eredmenyei

1. A hazai lakóépületek energetikai felújítása támogatása fájóan hiányzik az energia komponensből

A hazai lakóépületek energetikai felújításának széleskörű, vissza nem térítendő (akár visszatérítendővel kombinált) támogatása hiányzik a HET energia komponenséből. E felújításban levő óriási hazai potenciál kiaknázását az elmúlt 10 évben nem segítette Uniós támogatás (a futó KEHOP-ból középületekre lett átcsoportosítva a 90 milliárd Ft. A szűk körben elérhető kedvezményes hitel, a futó Otthonfelújítási támogatás pedig nem kifejezetten energiahatékonysági célú vagy követelményű). Az 5 éven belül felújítani tervezett 1,4 millió lakás és a MEHI fent említett tanulmánya alapján javasolunk egy széleskörű, 30-40%-os vissza nem térítendő elemet is tartalmazó energiahatékonysági lakásfelújítás-támogatási rendszert a helyreállítási terv energia komponensébe. A hazai lakosságon felül az EU-s helyreállítási terv módszertan (2021 január) és az EU Felújítási Hullám (Renovation Wave) stratégia is elvárja ezt.

A 2020 decemberi helyreállítási terv összefoglalóban² még említés szintjén benne volt egy az energiaszolgáltatókat lefedő, Energiahatékonysági Kötelezettségi Rendszerhez (EKR) kötött visszatérítendő, lakóépület energiahatékonyság-növelő finanszírozás, de az végül átkerült az Uniós költségvetési terven belülre, a Környezet és Energiahatékonysági Operatív Programba (KEHOP+). A szakma által javasolt széleskörű, 30-40%-os vissza nem térítendő támogatás és kapcsolódó egyablakos tanácsadási rendszer sehol sem merült fel.

2. A hazai (megújuló, alulról szerveződő) energiaközösségeket átfogóbban kell támogatni. Ezzel szemben a nagyobb méretű (500 kW feletti), hálózatra termelő naperőművek túltámogatása elkerülendő.

Megújulóenergia-közösségek: (helyi) közösségek vagy önkormányzatok közösségbe szerveződve beruháznak megújuló energia termelő berendezésbe, és abból fedezik energia-szükségletüket, sőt a felesleget eladják vagy tárolják, a hasznot pedig a közösségük javára fordítják. Az Uniós jogszabályok alapján a hazai jogszabályokba átültetés és a támogató keretrendszer kialakítása jelenleg zajlik az Innovációs és Technológiai Minisztérium és az energiahatóság (MEKH) koordinálásában. Az MTVSZ [Közösségi Energia programja](#) keretében szakmai érdekvégyesítést, lakossági szemléletformálást végez és mentorként segíti hazai közösségi energia pilot projektek létrejöttét.

---

²Az energia komponens összefoglaló (2021 márc.2.) Célkitűzése leszögezi, hogy "A komponens (...) hozzájárul – a családok szintjén is jelentkező energiafűggetlenség és energiahatékonyság megteremtésével – a szociális ellenálló-képesség növeléséhez, az energiaszegénység felszámolásához", az anyag további részében nem található olyan intézkedések, amelyek a családok szintjén az energiahatékonyság megteremtését szolgálják. Míg a Helyreállítási és Alkalmazkodási Terv 2020. december 2-án közzétett "[Letölthető bemutatója](#)" megállapítja, hogy "(a) lakóépületek energiahatékonysági felújítása kiemelten a támogatandó lakossági szektorban, energiaszegénységben élők számára", és ennek elsődleges eszközeként az Energiahatékonysági Kötelezettségi Rendszert javasolja, az Energetika komponens jelen tervezetében ennek nyoma sincs.

A helyreállítási terv energia komponense az energiaközösségek támogatását említi, de mind a meghatározást, mind a támogató keretrendszert bővíteni kellene. Például a célkitűzések, intézkedések között megjelenik ugyan az energiaközösségek fogalma, de azoknak csak egy bizonyos típusa, és csak mint a beruházás által kiszolgált termelő egység. Az energiaközösségek akár hálózati rugalmassági szolgáltatást is nyújthatnak a 2021. január 1-jétől hatályos villamosenergia törvény (VET) szerint, így nem csak haszonélvezői, de projektgazdái, konzorciumi tagjai is lehetnek ilyen irányú fejlesztéseknek.

A Magyar Természetvédők Szövetsége szerint megközelítési tévedés az energia komponensben, hogy az energiaközösségek naperőműveit külön méretkategóriának tekintik³, az energiaközösségi nem beruházási típus, hanem szervezési mód, amely a fogyasztók bevonásával valósul meg, de ugyanúgy lehet nagyobb kapacitású, hálózatra termelő naperőmű is.

Az pedig az energiaközösségi tulajdoni viszonyok teljes félreértelmezésére utal, hogy az energia komponens 4-es beruházásának (Új megújuló energiatermelő fotovoltaikus kapacitások támogatása) célcsoportja állami tulajdonú gazdasági társaság. Ha az MVM-re (vagy hasonló vállalatra) írnák ki a METÁR tendereken keresztül már eleve támogatott átvételi ár miatt megtérülő beruházások további 45%-os támogatását, abba sehogyan sem férnek bele a megújulóenergia-közösségek kisebb beruházásai. Hiszen azok csak szövetkezetek vagy non-profit gazdasági társaságok lehetnek, amelyben nem szerezhethet energetikai vállalat irányítási jogot és az autonómiájukat csak akkor tudják megőrizni, ha tagjaik maguk fejlesztik a megújulóenergia erőműveiket, nem az MVM által támogatásból létrehozott erőműveket kapják/veszik tulajdonba.

Valóban növelhetné az energiaszegénységben élők rezilienciáját, ha a belgiumi Eeklo önkormányzata és az EcoPower energiaszövetkezet együttműködéséhez hasonlóan a problémát csak tünetileg kezelő rezsitámogatás helyett energiaközösségi részvényt adna a rászoruló családoknak, amelynek hasznából, a megtermelt energiából hosszabb távon részesülhetnek.

Tehát nem mellékesen vagy kisebb mértékben, hanem kiemelten támogatásra érdemesek az energiaközösségek naperőművei. Annak okán, hogy növelik az ilyen típusú beruházások társadalmi elfogadottságát, helyi tőkét vonnak be a klímasemlegesség felé való energiaátmenetbe. Sőt, hozzájárulhatnak az energiaszegénység csökkentéséhez és az energiahatékonyság növeléséhez, mivel törvényi definíciójuknál fogva a tagjaik és/vagy működési területük környezeti, társadalmi, gazdasági céljait szolgálják.

Mivel a nagyobb méretű (500kW-os és nagyobb), hálózatra termelő naperőművek már lassan piaci alapon is megtérülnek, még állami vállalatok (gazdasági társaság) esetén sem indokolt ezek jelentős vissza nem térítendő beruházási támogatása (ld. 4.beruházás), amennyiben a megújuló energia támogatási rendszeren keresztül (METÁR) támogatáshoz jutnak.

---

³ HET: "(a) nagyobb kapacitású, hálózatra termelő naperőművek mellett kisebb részben energiaközösségek naperőművei is támogathatóak".

Az energiaközösségek támogatása két téren is szükséges:

1. Az energiaközösségek szervezési, működési, társadalmi innovációs tevékenységeinek támogatásával tudnak létrejönni, hozzáférti beruházási és átvételi ár támogatásokhoz, majd a hasznukat a környezeti mellett helyi társadalmi és gazdasági célokra visszaforgatni
2. Az energiaközösségek beruházásai is kiemelten támogatandóak, non-profit jellegük és a helyi közösségre gyakorolt pozitív hatásaik miatt. Az ilyen beruházások támogatásával lehetőség nyílik a társadalom többségét jelentő azon csoportok számára is megújuló energiához jutni, akik alkalmas ingatlan vagy források híján nem tudnak saját, háztartási méretű naperőművet létesíteni, amelyre eddig is volt támogatás és az energia komponens 3. beruházásban további források lesznek biztosítva.

3. Erőltetett elektrifikáció - háztartási elektromos fűtésre fordítani nem hatékony, nem segíti a klímasemlegettséget/energiaátmenetet

A napelemes rendszerek és a fűtés elektrifikációjának összekapcsolása nem indokolt, hiszen a napelemekkel való áramtermelés nappal és tavasztól-őszig intenzívebb, míg a fűtési igény jellemzően este és télen jelentkezik. Így a támogatott napelemmel megtermelt áramot jellemzően ritkán tudják saját fűtésrefordítani, a megtermelt áram nagy része betáplálásra kerül a hálózatba. Az éves szaldó elszámolás kivezetésével a támogatottnak sem fogja megérni a nyáron termelt áram árának kétszereséért visszavásárolható árammal télen fűteni. Azaz a családok még rá is fizethetnek. A fenti okokból a fűtési szezonban vételezett áramban a megújuló (napelemekből származó) részarány alacsonyabb az átlagosnál, a fűtés elektrifikációjával a szén-dioxid kibocsátás általában nem csökken, gyakran még gázfűtésről való átállás esetén sem.

Az elektromos fűtés nem hatékony, ezért nem támogatandó. Ha fa- és szénfűtést vált ki, akkor csökkenhet ugyan a légszennyezés, de klímavédelmi célú beruházásnak nem tekinthető. (A fűtőfilmes elektromos fűtés ráadásul nagy elektromos térerővel is jár.) A lakossági fűtési rendszerek környezet- és klímabarát átalakítása érdekében sokkal inkább a hőszivattyús rendszerek telepítésének támogatása indokolt, de azt is csak a hőigény minimalizálása azaz pl. szigetelés, nyílászárócseré mellett vagy után. Elsődleges célként a fűtési energiaigény csökkentését kell kitűzni, enélkül az energiaszegénység elleni küzdelemben a fűtés elektrifikációja nem költséghatékony és klímavédelmi hatása is elenyésző. Energetikai tanúsítvánnyal mindenképpen vizsgálni kell a beruházást.

További információ:

Botár Alexa, éghajlat és energia csoportvezető, MTVSZ, alexa@mtvsz.hu, 70/340-8997

Kovács Bence, közösségi energia programvezető, MTVSZ, kovacs.bence@mtvsz.hu, 20/968-6865

Dönsz-Kovács Teodóra, EU alapok programvezető, MTVSZ, donsz.kovacs.teodora@mtvsz.hu

Budapest, 2021. április 22.